

RAQAMLI ASRDA FUTBOLNING RIVOJLANISH TENDENSIYASI

Mengliyev Bobur Normamatovich-

Termiz davlat muhandislik va agrotexnologiyalari
universiteti Ijtimoiy-gumanitar fanlar
kafedrası katta o'qituvchisi
<https://orcid.org/0009-0005-1696-6189>

Annotatsiya. Maqolada raqamli asrda futbolning rivojlanish tendensiyalari tahlil qilinadi. Zamonaviy texnologiyalar va raqamli vositalarning futbol sohasiga ta'siri, o'yin uslublari, muxlislar bilan muloqot, trening jarayonlari va sanoatning moliyaviy qirralari o'rganiladi. Shuningdek, raqamli innovatsiyalar futbolning global darajada kengayishi va raqobatbardoshligini oshirishga qanday yordam berayotgani ko'rsatib o'tiladi.

Kalit so'zlar: Raqamli asr, futbol, innovatsiyalar, texnologiyalar, raqamli transformatsiya, o'yin uslubi.

Kirish

Bugungi kunda raqamli texnologiyalar butun dunyo sport sohasida, xususan futbolda tub inqilob yasamoqda. Yangi texnologiyalar yordamida futbolchi malakasi oshirilib, jamoalar samaradorligi nazorat qilinmoqda. Bundan tashqari, futbolning moliyaviy va kommunikatsion strukturasi ham sezilarli darajada o'zgardi. Ushbu maqolada raqamli asrda futbolning rivojlanish tendensiyalari, texnologiyalar, o'yin uslublari va futbol sanoatiga bog'liq o'zgarishlar tahlil qilinadi.

Asosiy qism

Futbol sohasida raqamli asrning kirib kelishi bilan tubdan o'zgarishlar yuz bermoqda. Avvalo, texnologiyalar o'yinning sifatini oshirishda muhim rol

o‘ynamoqda. VAR (Video Assistant Referee) kabi tizimlar hakam qarorlarining aniqligini ta’minlashga yordam berib, noto‘g‘ri qarorlar sonini kamaytirdi. Shuningdek, o‘yin jarayonida kameralar va sensorlar yordamida futbolchilar harakati, zarbalar tezligi hamda to‘pning aniq yo‘nalishi real vaqtda kuzatilmoqda. Bu o‘yin sifati, natijalar adolatliligi va muxlislar qoniqishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatmoqda.

Raqamli asrda trenerlar va sport olimlari maxsus dasturlar yordamida futbolchi holatini, jismoniy va ruhiy tayyorgarlik darajasini baholab, individual mashg‘ulot rejalarini ishlab chiqmoqda. Sport biometrikasi, yurak urish tezligi o‘lchash, harakatlarni tahlil qilish va sun’iy intellekt asosidagi trening tizimlari futbolchining imkoniyatlarini to‘liq ro‘yobga chiqarishga imkon beradi. Bu futbol o‘yining sifatini va raqobatbardoshligini sezilarli darajada oshirmoqda [1].

Tikish, marketing, hakamlik va futbolchining transfer jarayonidagi raqamli vositalar moliyaviy oqimlarni tezlashtirdi. Ayniqsa, futbol brendlarining onlayn mavjudligi va raqamli marketing strategiyalari global auditoriyani jalb qilishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Bu esa futbol mahsulotlari va xizmatlarining qiymatini oshirishga olib kelmoqda [2].

Raqamli platformalar, ijtimoiy tarmoqlar va virtual reallik (VR) texnologiyalari muxlislarning futbolga bo‘lgan qiziqishini yanada oshirdi. Bugun muxlislar nafaqat stadionda, balki uylarida ham o‘yinga to‘liq qiziqish bilan guvoh bo‘lishlari, o‘yinchilar bilan interaktiv tarzda muloqot qilishlari mumkin. Bu futbolni nafaqat sport, balki ijtimoiy brend sifatida rivojlantirish imkonini beradi va yangi darajada talab va takliflar yaratadi. Raqamli vositalar yordamida murabbiylar o‘yin jarayonida real vaqt rejimida raqibning zaif tomonlari va o‘z

jamoasi imkoniyatlarini tahlil qilish imkoniga ega bo‘lmoqda [3]. Bu futbol jamoalariga strategiyalarini shoshilinch ravishda o‘zgartirish va eng samarali harakatlar rejasini amalga oshirish imkonini beradi. Shu tariqa, futbol yanada taktik murakkablik va strategik chuqurlikka ega bo‘lib, haqiqiy intellektual sportga aylanyapti. Bugungi kunda futbolchilar ijtimoiy tarmoqlarda millionlab izdoshlar bilan o‘zaro aloqada bo‘lish orqali nafaqat sportdagi faoliyatini, balki shaxsiy hayotini ham keng auditoriya oldida namoyish etishi mumkin. Bu esa ularning jamoadan tashqari ko‘proq daromad manbalariga ega bo‘lishini ta’minlaydi va yosh avlod futbolchilarga namuna bo‘ladi. Bu texnologiyalar orqali futbolchilarning o‘yin uslubi va strategiyasi yanada nozik tahlil qilinadi, murabbiylar uchun aniq ma’lumotlar bazasi yaratiladi. Shuningdek, jarohatlarning oldini olish, futbolchilar sog‘lig‘ini boshqarish va tiklanish jarayonlarini optimallashtirish uchun AI texnologiyalari keng qo‘llanilmoqda. Buning natijasida futbolchilarning faoliyat muddati uzaymoqda va o‘yindagi sama radorlik oshmoqda [4].

Yana bir jihat — futbol sohasidagi raqamli xavfsizlik va ma’lumotlarni himoya qilish masalalari. Raqamli texnologiyalar ko‘lamining kengayishi bilan sport sohasida kiberxavfsizlik tahdidlari ham ortmoqda. Futbol klublari va tashkilotlari uchun o‘yinchilarning va mulklarning shaxsiy ma’lumotlarini, moliyaviy tafsilotlarini muhofaza qilish juda muhim bo‘ldi. Shu bois, raqamli xavfsizlik tizimlari futbol sanoatining ajralmas qismiga aylandi va doimiy yangilanib borishi talab qilinadi. Innovatsiyalar va texnologiyalar futbolning nafaqat texnik, balki madaniy va kommunikatsion jihatlarini ham o‘zgartirmoqda. Virtual va kengaytirilgan reallik, sun’iy intellekt, 5G va boshqa zamonaviy

SJIF:5.219

texnologiyalar futbol o'yinining yangi avlodini yaratadi. Bu o'z navbatida sportning global madaniyat sifatidagi o'rnini yanada mustahkamlaydi va futbolni nafaqat sport, balki ijtimoiy- madaniy hodisa sifatida rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu orqali raqamli asrning futboldagi rivojlanish tendensiyalari yanada keng va chuqur integratsiyalashgan bo'lib qoladi.

Xulosa

Raqamli texnologiyalar futbolni nafaqat o'yin sifati, balki sanoatning ishlab chiqish modelida ham tubdan o'zgartirmoqda. Zamonaviy raqamli vositalar yordamida futbolchilarning ko'nikmalari takomillashmoqda, murabbiylik jarayoni samaraliroq bo'lmoqda, muxlislar bilan interaktiv aloqalar kuchaymoqda. Shu bilan birga, raqamli transformatsiya futbol sanoatining global biznes qismiga katta ta'sir ko'rsatmoqda. Kelajakda bu jarayonlar yanada chuqurlashadi va futbol sohasida yangi innovatsiyalarni paydo qilishiga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Федоренко, Я. М., & Скороходов, С. Н. Оценка влияния цифрового маркетинга на эффективность продвижения и позиционирования спортивного события. Издается с 1973 года DOI 10.34823/SGZ. 2025.4. 52067, 123.
2. Абрашина, И. В., Солдатова, М. А., & Титовец, С. В. (2020). Использование современных технологий в футболе. Известия Тульского государственного университета. Физическая культура. Спорт, (12), 103-110.

-
3. Фахрутдинов, А. Р., & Кособуцкая, А. Ю. Цифровая трансформация спортивной индустрии в регионах России: возможности и вызовы.
4. Лукащук, В. И. (2021). Влияние социокультурных факторов на развитие спорта. Вестник Московского университета. Серия 18. Социология и политология, 27(2), 117-136.